

Riigihangete vaidlustuskomisjon

Tartu mnt 85, Tallinn

27.12.2024. a

VAIDLUSTUS
TRANSPORDIAMETI HANKELE „ELEKTROONILISE MEREINFOSÜSTEEMI (EMDE)
ARENDEUS JA HOOLDUS“
(RIIGIHANKE VIITENUMBER 286926)

Vaidlustaja: Cone Center OÜ
Registrikood: 11154344
Asukoht: Marja tn 9, Tallinn, 10617
E-post: info@cone.ee

Vaidlustaja lepinguline esindaja: Vandeadvokaat Jana Reitsakas
Advokaadibüroo REMO's
Asukoht: Tartu mnt 83, Tallinn
Tel: +372 51 64442
E-post: jana@remos.ee

Hankija: Transpordiamet
Registrikood: 70001490
Asukoht: Valge 4, Tallinn 11413
e-post: info@transpordiamet.ee

TAOTLUSED:

1. Võtta menetlusse vaidlustuse riigihankes nr 286926.
2. Tunnistada kehtetuks Transpordiameti 18.12.2024. a vastavusotsus riigihankes nr 286926 osas, milles tunnistati vastavaks Osühing IDAKOIDLIK esitatud pakkumus.
3. Tunnistada kehtetuks Transpordiameti 18.12.2024. a edukaks tunnistamisotsus riigihankes nr 286926, millega Transpordiamet tunnistas edukaks Osühing IDAKOIDLIK esitatud pakkumus.

I. FAKTILISED ASJAOLUD

Transpordiamet (edaspidi Hankija) avaldas 12.11.2024. a avatud hankemenetluse „Elektroonilise mereinfosüsteemi (EMDE) arendus ja hooldus“ nr 286926 raamlepingule (lisa 1 - hanke alusdokument).

Vastavalt hankija 18.12.2024. a korraldusele nr 1.3-1/24/0344 tunnistas hankija Wisercat Estonia OÜ, Osühing IDAKOIDLIK ja vaidlustaja esitatud pakkumused vastavaks ning tunnistas edukaks Osühing IDAKOIDLIK esitatud pakkumuse, kui kõige suurema väärtuspunktide arvu saanud pakkumus (lisa 2 - hankija korraldus). Vaidlustaja leiab, et Osühing IDAKOIDLIK pakkumus oleks pidanud olema tunnistatud mittevastavaks, kuivõrd pakkuja ei ole võimeline pakkuma hanke esemeks olevat teenust ega teostama arendustöid puuduva kvalifikatsiooni tõttu.

Vastavalt hanke tehnilise kirjelduse punktile 1 on hanke eesmärgiks leida tarkvara arenduspartner elektroonilise mereinfosüsteemi (EMDE) arendus- ja hooldustööde (edaspidi Tööd) teostamiseks (lisa 3 - HD III Tehniline kirjeldus). Sama dokumendi punktis 2 on EMDE kirjeldus ja eesmärgid: „EMDE peamiseks eesmärgiks on meretranspordiga seonduva teabe menetlemine. EMDE võimaldab kauba liikumisega seotud dokumentide vahendamist ja Euroopa Meresõiduohutuse Ametile intsidentidest teavitamist. Laevaagentidel on võimalus tellida EMDE abil sadamaküllastustega seotud teenuseid. EMDE vahendusel edastatakse ka Eesti sadamaid küllastavate laevade ning nendel pardal olevate veoste, jäätmete ja ohtlike ainete seotud teavet euroopa merenduse ühtne kontaktide keskkonda. „

Vaidlustaja on veendunud, et Osühing IDAKOIDLIK ei ole oma vajalikku kvalifikatsiooni, et täita hanke esemeks olevaid kohustusi kuivõrd temal puuduvad selleks vajalikud teadmised ja kogemused. **Seega Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse oleks hankija pidanud tunnistama mittevastavaks ja hankija ei oleks tohtinud sellest tulenevalt tunnistada Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse edukaks.**

Lisaks on Osühing IDAKOIDLIK pakkumus ilmselgelt põhjendamatult madal olles vähemalt 30% madalam keskmisest turuhinnast. See on nähtav ainuüksi kolme pakkuja hindu vaadates, kus kõige kõrgema ja madalama pakkumuse vahe on arendustöö puhul 40% ning hooldusteenuse puhul 67%. Seega hankija oleks pidanud nõudma pakkujalt selgitusi. Antud hanke esemest lähtudes puuduvad seaduses sätestatud alused, kus pakkumuse madal hind võib olla põhjendatud. Sellest tulenevalt oleks hankija pidanud tunnistama Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse mittevastavaks.

Hankija tegevus ei ole kooskõlas hankedokumentides esitatuga ja on seega õigusvastane. Hankijal tuleb teha uus korraldus tunnistades Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse mitte vastavaks ja selle tulemusel tunnistada vaidlustaja pakkumuse edukaks.

Riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 185 lg-e 1 kohaselt võib pakkuja vaidlustada hankija tegevuse, kui ta leiab, et käesoleva seaduse rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi. Käesolev vaidlustus on esitatud Osäühing IDAKOIDLIK pakkumuse vastavaks tunnistamise otsusele ning Osäühing IDAKOIDLIK pakkumuse edukaks tunnistamise otsusele (RHS § 185 lg 2 p 5 ja 7).

Vaidlustaja põhjendab oma seisukohti alljärgnevalt.

II. VAIDLUSTAJA SEISUKOHA PÕHISTUS

2.1. Osäühingul IDAKOIDLIK puudub kvalifikatsioon hanke täitmiseks

Osäühing IDAKOIDLIK pakkumus ei vasta tehnilises kirjelduses sätestatud eesmärkidele ning tal puudub vajalik kvalifikatsioon hankelepingus sätestatud kohustuste täitmiseks.

RHS § 114 lg 2: Hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele, kui pakkuja ei esita tähtajaks hankija nõutud selgitusi või pakkuja selgituste põhjal ei ole võimalik üheselt hinnata pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Hankija võib tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest.

Vaidlustaja leiab, et Osäühing IDAKOIDLIK pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumendis, milleks on tehniline kirjeldus, esitatud tingimustele.

Tehnilise kirjelduse punktis 1 on märgitud hanke eesmärk, milleks on leida tarkvara arenduspartner EMDE arendus- ja hooldustööde teostamiseks. Seega peab pakkuja omama vajalikku kvalifikatsiooni, et teostada EMDE arendus- ja hooldustöid. Kirjelduse punktist 3 tuleneb, et hooldustööde eesmärgiks on tagada EMDE tõrgeteta toimimine. Kahtlemata peab antud hanke raames tööde teostaja tagama, et süsteem toimib ööpäevaringselt tõrgeteta ja tõrgete korral koheselt neid likvideerima.

Tehnilise kirjelduse punktis 3.2 on eraldi välja toodud, et serverite ja nende peal asetseva rakendustarkvara osas peab toimuma 24 tundi 7 päeva nädalas tehniline monitooring. Punktis 3.3 on välja toodud tarkvara vigade kõrvaldamise aeg, kus näiteks kõrge kriitilisuse juures on vaja reageerida 1 tunni jooksul tööajal ja 2 tunni jooksul väljaspool tööaega ööpäevaringselt. Seejuures on lahendamise aeg vaid 4 tundi, mis on ka kogemustega inimesele lühike aeg aga teostatav. Hooldajale, kes süsteemi ei tunne on see võimatu ülesanne.

Juhul, kui tööde teostaja ei suuda realselt tagada EMDE käideldavuse stabiilsust, võib see lõpuks viia probleemideni laevakülastuste vormistamisel Eestis elektrooniliselt üldiselt. See

tähendaks EMDE kasutajatele vanade tövõtete juurde tagasipöördumist - dokumentide saatmist e-mailidega või esitamist paber kandjal, jms. Täna sel kiirel ajal on laevaomanike suurimaks huviks tagada laeva pidev sujuv liikumine. Igasugused planeerimata seisakud ja probleemid tähendaksid talle lisakulusid. Kõige hullemaks variandiks võib kujuneda olukord, kus laeva põhjendamatult pika seisakuga seoses tekib laevaomanikul õigus nõuda kahju hüvitamist ja/või trahve. Seisakud aga tekivad, kui laeva saabumise- ja väljumise teadete ja dokumentide vormistamisega läheb liiga kaua aega. Lisaks oleks see tõeline maine kahjustamine Transpordiametile kui riigi poolt volitatud merendustegevuste korraldajale (EMDE haldajale) ja kogu Eestile - kui IT-riigi mainele üldiselt. Seega EMDE tõrgeteta toimimine on äärmiselt oluline ning see on selgelt välja toodud hanke tehnilises kirjelduses. Pakkujal peab omama vajalikku kvalifikatsiooni hanke eesmärgi täitmiseks. Vaidlustaja tõi välja tagajärjed, mis tekivad, kui kvalifikatsioonita pakkujal on hankes sätestatud ülesannete täitmise kohustus, näitamaks, kui oluline kvalifikatsiooni omamine antud juhul on. See tuleneb ka tehnilisest kirjeldusest.

Antud riigihankes pakkujal peab omama vajalikke teadmisi ja oskusi EMDE infosüsteemist. Pakkumuse esitamisel kinnitavad pakkujad, et nad nõustuvad kõikide hanketeates esitatud tingimuste ülevõtmisega ning, et tal on hankelepingu täitmiseks olemas arendusmeeskond. Teiste sõnadega on tal olemas arendusmeeskond, kes on võimeline EMDE infosüsteemidega töötama. Vaidlustaja rõhutab, et tegemist ei ole üldiselt kõikidele IT-kogemust omavatele isikutele teadaoleva infosüsteemiga või süsteemiga, mida on kerge selgeks teha.

Merendus-/logistikavaldkonna infosüsteemid on oma sisult väga keerulised kuna nendes sisalduv äri loogika baseerub valdkonna erilisel spetsiifikal ja laial seadusandlikul baasil - nende arendamises kasutatakse keerulisi tehnoloogilisi lahendusi, mis lubavad siduda infosüsteemiga hallatavaid vajalike erinevaid tegevusi ühtse protsessina ning oleksid samas arendamise seisukohalt jätkusuutlikud ka järgnevatel aastatel.

EMDE on loodud vaidlustaja poolt ja seda on loonud spetsialistid, kes omavad eelnevat merenduse/logistika tausta ja omavad valdkonna laia spektriga seonduvaid vajalikke teadmisi/oskusi. Vaidlustaja rõhutab, et seda luua ei saa nõ tavalise teadmiste ja kogemustega IT-süsteemide arendaja kuivõrd tegemist on äärmiselt spetsiifilise valdkonnaga.

Vaidlustaja valides töötajat, kes hakkab arendama või hooldama EMDE süsteemi, valib sellise töötaja, kellel on kogemused selles valdkonnas. Pärast seda läbib töötaja 3-6 kuud väljaõpet vaidlustaja juures ning alles pärast seda on ta võimeline iseseisvalt töötama selle infosüsteemiga. Vaidlustaja rõhutab, et 3-6 kuud väljaõpet teevad need töötajad, kes tunnevad infosüsteemi läbi ja lõhki. Osühingul IDAKOIDLIK puuduvad sellised spetsialistid, kes on EMDE infosüsteemiga töötanud. Vaidlustaja saab väita seda tõsikindlusega kuivõrd see on tema loodud süsteem hankijale ja tema on ainuke, kes on seda hooldanud ja arendanud. Vaidlustaja juurest ei ole lahkunud Osühing IDAKOIDLIK juurde töötajad, kes on selle süsteemiga töötanud. Seega ei oma Osühing IDAKOIDLIK vajalikku kvalifikatsiooni, et täita

hankes märgitud eesmärki. Veelgi enam, vaidlustajale teadaolevalt ei oma Osühing IDAKOIDLIK kogemusi ega teadmisi isegi mereinfosüsteemide valdkonnas. Seega ei ole tema töötajad võimelised seda süsteemi ära õppima selliselt, et saaks täita hanke eesmärki ehk, et oleks tagatud tõrgeteta töö nagu tehnilises kirjelduses on nõutud. EMDE infosüsteemi spetsialisti juures õppides kulub selleks 3-6 kuud, kuid kui puudub selline spetsialisti, siis kulub selleks kaks korda rohkem aega. Seni aga ei ole võimalik infosüsteemi arendada, rääkimata selle hooldusest. Hanke tehnilise kirjelduse punktis 3.2 on märgitud, et tagatud peab olema EMDE käideldavus tööpäevadel kella 6.00-st kuni 22.00-ni vähemalt 99.5% aasta lõikes. Seda on võimatu teostada omamata EMDE infosüsteemi alast kogemust.

Ülaltoodud asjaoludele tuginedes leiab vaidlustaja, et Osühing IDAKOIDLIK pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele kuivõrd temal puudub vajalik kvalifikatsioon hanke täitmiseks ning hankija oleks pidanud tunnistama pakkumise mittevastavaks.

Tehnilise kirjelduse punktis 2 oli märgitud: „Riigihanke pakkumuse koostamiseks on kohustuslik testkeskkonna registreering ning sellega tutvumine. Registreeringu taotlemiseks tuleb esitada täidetud ja allkirjastatud kujul HD VI „Juurdepääsu taotluse vorm“ aadressile mati.tarlap@transpordiamet.ee,

Vaidlustaja palub vaidluskomisjonil kontrollida, kas Osühing IDAKOIDLIK on tutvunud testkeskkonnaga. Vaidlustaja arvab, et ta ei ole tutvunud kuivõrd vastasel juhul oleks ta saanud aru, kui keeruline see süsteem on ja, et ta ei oma vajalikku kvalifikatsiooni hankelepingus sätestatud kohustuste täitmiseks.

2.2. Osühing IDAKOIDLIK pakkumus on põhjendamatult madal

Hanke hindamiskriteeriumiks oli arendusteenuse töötunni maksumus, mis moodustas 60%, ning hooldusteenuse töötunni maksumus, mis moodustas 40% (lisa 4).

Osühing IDAKOIDLIK arendusteenuse töötund oli 39,42 EUR ning hooldusteenuse töötund on 39,42 EUR (lisa 5). Vaidlustaja oli esitanud pakkumuse, kus arendusteenuse töötund on 70 EUR ja hooldusteenuse töötund 60 EUR (lisa 6). Antud hankes osales ka kolmas pakkuja, Wisercat Estonia OÜ, kelle arendusteenuse töötund on 100 EUR ning hooldusteenuse töötund on 120 EUR (lisa 7).

20.09.2023. a ilmus ITuudised.ee lehel artikkel, kus tehti küsitlust teemal „Milliseks kujuneb aasta jooksul keskmine IT-arenduse töötunni hind?“ (lisa 8). Küsitlusele vastas 56 tarkvarafirma juhti. Küsitluse tulemused olid järgnevad:

- 38% arvas, et tunnihind jääb alla 80 euro piiri,
- 31% arvas, et see on umbes 80 eurot
- 1/3 arvas, et see on umbes 100 eurot

- 6 % arvas, et 120 eurot.

Seega ükski tarkvarafirma juht ei arvanud, et see jääb 2024 aastal alla 80 euro. Sama küsitlus tehti ka 2024 aastal, kus samuti vastasid 59 tarkvarajuhti (lisa 9). Enamus arvas, et tunnihind jääb 60-80 euro kanti ning vaid 4 arvasid, et see jääb alla 60 euro.

Antud küsitlustele vastajad ilmselgelt võtavad arvesse enda kehtivat hinnakirja ning seega on antud artikkel üheks tõendiks, et arendustöö tunnihind käesoleval ajal on vähemalt 60 eurot.

Vaidlustaja pöördus paari ettevõtte poole, kes pakuvad nii arendus- kui ka hooldusteenust ja uuris, mis on nende kehtiv hinnakiri.

Andevis AS teatas, et tema tunnihind on 65 eurot (lisa 10) ja Aktors OÜ teatas, et nendel on tunnihind 70-90 euro vahemikus (lisa 11).

Arvestades ülaltoodud asjaolusid ei ole kahtlustki, et Osühing IDAKOIDLIK pakkumus on põhjendamatult madal. Olenemata sellest, millise tõendi alusel keskmist tunnihinda määrata on selge, et tunnihind, mis jääb alla 60 euro on turuhinnast madalaim. Osühing IDAKOIDLIK tunnihind oli 39,42 eurot, mis on lausa 34% madalaim turuhinna alumisest piirist.

RHS § 115 lg 1: Kui hankija leiab, et pakkumuse maksumus on hankelepingu eset arvestades põhjendamatult madal, peab hankija kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõudma pakkujalt asjakohast samas vormis esitatud selgitust. Pakkuja on kohustatud esitama selgituse hankijale viie tööpäeva jooksul vastava nõude saamisest arvates.

Sellest tulenevalt oleks hankija pidanud nõudma selgitusi, mida vaidlustajale teadaolevalt ei ole hankija teinud ja seega hankija on rikkunud RHS's sätestatud nõudeid.

III. VAIDLUSTAJA ÕIGUSTE RIKKUMINE

RHS § 114 lõike 1 kohaselt kontrollib hankija pakkumuste vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. Sama sätte lõike 2 kohaselt lükkab hankija pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

18.12.2024. a korraldusega nr 1.3-1/24/0344 tunnistanud hankija Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse vastavaks ja edukaks. Vaidlustaja leiab, et hankija tegevus ei ole õiguspärane ja ta oleks pidanud lükkama pakkumuse tagasi RHS § 114 lõike 2 alusel.

RHS § 117 lõike 1 kohaselt hindab hankija vastavaks tunnistatud pakkumusi vastavalt riigihanke alusdokumentides nimetatud pakkumuste hindamise kriteeriumidele antud suhtelisele osakaalule. Hankija tunnistas põhjendatud kirjaliku otsusega edukaks pakkumuste hindamise kriteeriumide kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse.

Hankija saab valida vaid nende pakkumuste vahel, mis on tunnistatud vastavaks. Kuna Osühing IDAKOIDLIK pakkumus ei vasta nõuetele, siis ei saa ka tema pakkumust tunnistada edukaks. Kuna vaidlustaja pakkumine oli teisest pakkujast majanduslikult soodsaim, siis tuleb tema pakkumus tunnistada edukaks.

Lähtudes ülaltoodud asjaoludest leiab vaidlustaja, et hankija on rikkunud RHS sätestatud nõudeid ja sellise otsusega rikkunud vaidlustaja õigusi ja kahjustanud vaidlustaja huve.

RHS § 185 lõike 1 kohaselt võib pakuja vaidlustada hankija tegevuse, esitades riigihangete vaidlustuskomisjonile sellekohase vaidlustuse, kui ta leiab, et käesoleva seaduse rikkumine hankija poolt rikub tema õigusi või kahjustab tema huvisid. Sama sätte lõike 2 punktide 5 ja 7 kohaselt võib vaidlustuse esitada otsuse peale, millega tunnistati Osühing IDAKOIDLIK pakkumus vastavaks ja edukaks. Käesolev vaidlustus ongi esitatud just sellisele hankija otsusele.

IV. MENETLUSLIKUD KÜSIMUSED

Vaidlustaja sai hankija 18.12.2024. a otsuse kätte 18.12.2024. a ja seega on käesolev vaidlustus esitatud tähtaegselt.

Vaidlustaja ei soovi asja arutamist istungil ja on nõus kirjaliku menetlusega.

Vandeadvokaat Jana Reitsakas kinnitab, et temal on Cone Center OÜ esindusõigus.

Lugupidamisega

Digitaalselt allkirjastatud

Jana Reitsakas
Vandeadvokaat
Cone Center OÜ lepinguline esindaja

Lisad:

1. Riigihanke alusdokument
2. Hankija 18.12.2024.a korraldus
3. Tehniline kirjeldus
4. Hindamiskriteeriumid

5. Osühing IDAKOIDLIK pakkumuse hind
6. Vaidlustaja pakkumus
7. Wisercat Estonia OÜ pakkumuse hind
8. 20.09.2023. a artikkel ITuudised.ee lehel
9. 28.08.2024. a artikkel ITuudised.ee lehel
10. Andevis AS pakkumine
11. Aktors OÜ pakkumine
12. Riigilõivu tasumise maksekorraldus